

SEDAS MEŽU UN MITRĀJU BIOCENTRS

1. Ainavas struktūras raksturojums

Biocentru veido priežu meža masīva, Sedas pārejas, augstā purva un kūdras ieguves lauku ainava. Starptautiskas nozīmes kodolzonu kopējā (priežu mežs un Sedas purva kūdras ieguves lauki, uzpludinātie dīķi un augstais purvs) platība (11 307 ha), pārsniedz starptautiskas nozīmes biocentra platības (1000 ha) kritēriju un to bioloģiski augstā kvalitāte atbilst starptautiskas nozīmes biocentra kritērijiem.

2. Kodolzonu raksturojums un attīstība

Starptautiskas nozīmes kodolzonas (iekšzemes kāpas ar priežu mežu, mitrie bērzu un priežu meži, pārejas un augstie purvi, palieņu pļavas) veido savstarpēji vienotu un saistītu ainavu kompleksu. Kodolzonas aptver meža un purvu buferzona. Meža kodolzona ir vāji fragmentēta.

2.1. Kodolzonu ainavu struktūras raksturojums

Sedas biocentrā ir šādas kodolzonas:

- 1. Sedas priežu mežu ainavas kodolzona (1.1.10)** – priežu meža iekšzemes kāpu ainava ar purvu, purvainu mežu un lauksaimniecības zemju plankumiem reljefa pazeminājumos. Augsts augsnes vēja erozijas risks.
- 2. Mitro priežu – bērzu mežaudžu ainava (1.1.8.)** – mitro priežu un bērzu mežaudžu ainava, kurā sausie priežu mežaudžu nogabali veido plankumus ainavā.
- 3. Bērzu un priežu meža ainava (1.1.9.)** – ainavas struktūru veido divas matricas – priežu mežu un pārejas un augstā tipa purvi.
- 4. Sedas tīreļa ūdenstilpju, kūdras lauku un mitro mežu ainava tīreļa ziemeļaustrumu daļā (4.1.12)** – ainavas struktūru veido izmantotie kūdras lauki, kuru vietā pašreiz ir izveidojušās ūdenstilpnes, kas ļoti strauji aizaug ar niedrēm. Kūdras ieguves lauku malā atrodas mežu ainava – bērzu šaurlapu kūdreņi.
- 5. Sedas tīreļa ūdenstilpju ainava (4.1.13., 5.1.15.)** – izmantoto kūdras lauku vietā izveidojušās ūdenstilpnes, kuras vienu no otras atdala uzbērumi apauguši ar kokiem. Kūdras ieguves lauku malās atrodas mitro mežu ainava – bērzu šaurlapu kūdreņi un priežu niedrāji.
- 6. Sedas upes palienes pļavu ainava (7.1.4., 7.1.5., 7.1.8., 7.1.9. 7.1.10.)** – Mitrās, regulāri pārplūstošās Sedas palienes pļavas, kas, lauksaimniecības darbības pārtraukšanas rezultātā, pakāpeniski aizaug ar krūmiem.
- 7. Sedas tīreļa centrālajā daļā (5.1.8.)** lielāko platību aizņem niedru audzes, nelielā platībā ir saglabājusies augstā puva ainava, bet lielu platību aizņem sezonāli applūstoši kūdras ieguves lauki.

2.2. Kodolzonu bioloģiskās daudzveidības raksturojums

Biocentra bioloģiskās daudzveidības priekšnosacījums ir meža masīva lielā platība un mazā fragmentācija, vecās priežu audzes un lapu koku nelielie nogabali, kā arī Sedas tīrelis un palieņu pļavas, kā putniem nozīmīga vieta. Sedas upe un tai pieguļošā teritorija ir nozīmīgs ūdeles pārvietošanās koridors.

1. Sedas priežu mežu ainavas kodolzona (1.1.10) – viens no lielākajiem iekšzemes kāpu – priežu sila masīviem ZVBR un Latvijā. Lielā indikatorsugu (mednis, melnais stārķis, baltmugurdzenis, lūsis, vilks) daudzveidība liecina, ka masīvam ir augsta bioloģiskā vērtība, ko nosaka pašreizējā mežaudžu struktūra un masīva nelielā fragmentācija. Zemsedzē atrastas tādas Latvijā un Eiropā retas augu sugas kā meža silpurene (*Pulsatilla patens*) un smiltāja neļķe (*Dianthus arenarius*), kā arī plakanstaipekņi (*Diphysastrum sp.*). Priežu meža ainavai ir arī augsta ģeomorfoloģiska vērtība, jo tas ir viens no lielākajiem iekšzemes kāpu rajoniem valstī.

2. Meliorēto priežu – bērzu mežaudžu ainava (1.1.8.). Kodolzonas ģeogrāfiskais novietojums liela meža un purva masīva centrālajā daļā, nelielā mežsaimnieciskā aktivitāte ir galvenie faktori kodolzonas bioloģiskajai daudzveidībai.

3. Bērzu un priežu meža ainava (1.1.9.). Pašreizējā mežaudžu struktūra un meža masīva lielā platība nosaka, ka bērzu un priežu meža ainava ir piemērota vilka, lūša un lāča dzīvotne. Mežaudžu pašreizējā struktūra ir atbilst daudzām putnu indikatorsugām.

4. Sedas tīreļa ūdenstilpju, kūdras lauku un mitro mežu ainava tīreļa ziemeļaustrumu daļa (4.1.12). Uzplūdinātie, kādreiz izmantotie kūdras lauki ir nozīmīgi ligzdojošo un migrējošo putnu uzturēšanās vietas. Ūdenstilpju niedrāji ir nozīmīgas dumpja ligzdošanas vietas. Bioloģiski augsta vērtība ir boreālo mežu plankumiem.

5. Sedas tīreļa ūdenstilpju ainava (4.1.13., 5.1.15.). Uzplūdinātie, kādreiz izmantotie kūdras lauki ir nozīmīgi ligzdojošo un migrējošo putnu uzturēšanās vietas. Ūdenstilpju niedrāji ir nozīmīgas dumpja ligzdošanas vietas.

6. Sedas upes palienes pļavu ainava (7.1.4., 7.1.5., 7.1.8., 7.1.9., 7.1.10.). Pļavu ekosistēmas atbilst bioloģiski vērtīgajiem zālājiem. Pļavās sastopamas nozīmīgas ornitoloģiskās un botāniskās vērtības, tajā skaitā viena no retajām ķikuta ligzdošanas vietām. Burgas pļavās (7.1.10.) atrodas lielākā zināma ķikutu riesta vieta Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, kā arī ir ļoti augsts griežu blīvums. Pavisam teritorijā sastopamas 4 ES Putnu direktīvas 1.pielikuma sugas, kas arī Latvijā ir īpaši aizsargājamas sugas.

7. Bioloģiskā vērtība ir Sedas tīreļa centrālajā daļā (5.1.8.) saglabājušajam augstajam purvam. Kopumā ainavai nav lielas bioloģiskās vērtības un to samazina niedru monodominanto audžu izplešanās.

2.3. Kodolzonu estētiskās un kultūrvēsturiskās vērtības

Kodolzonu estētiskais novērtējums:

- Ainavas estētisko vērtību nosaka vecās priežu audzes un iekšzemes kāpu reljefs. Sevišķi augsta estētiskā vērtība ir mežaudzēm abpus Rīgas – Valkas autoceļa.
- Purvu ainavai nepiemīt augsta estētiskā vērtība.

Kodolzonu kultūrvēsturiskais novērtējums:

- Kodolzonās augsta kultūrvēsturiskā vērtība ir palieņu pļavu kompleksam un vecajiem pļavu un mežu ceļiem. Kodolzonās nav nozīmīgu kultūras pieminekļu vai to koncentrācijas vietu.

- Perspektīvā, saglabājot purvā šaursliežu dzelzceļu, to iespējams iekļaut kultūras pieminekļu sarakstā.

2.4. Kodolzonu sociālekonomiskā nozīme

Mežu ainava

- Kodolzonās esošo mežaudžu vecumstruktūra rāda, ka aptuveni 25 % visu mežaudžu ir sasniegušas vai tuvākos piecpadsmit gados sasniegs cirtmetu. Līdz ar to meža masīvā esošai koksnei ir liela ekonomiskā vērtība.
- Meža masīvam ir liela nozīme medību saimniecības attīstībā.
- Mežu izstrādi traucē vāji attīstītais meža ceļu tīkls.
- Meža masīvs un Sedas purvs ir nozīmīgi dabas resursi, kuru izmantošana nodrošina ar darba vietām Sedas un Strenču iedzīvotājus.

Purvu ainava

Sedas tīreļa centrālajai daļai ir liela nozīme kā kūdras atradnei. Kūdras krājumu pietiek tuvākajiem 20 gadiem.

Ūdenstilpnes galvenokārt tiek izmantotas makšķerēšanai un medību saimniecībā.

Purvu ainavu sociālekonomisko nozīmi iespējams palielināt atsevišķās vietās ierīkojot lielogu dzērveņu audzētavu (ASV ekspertu vērtējums), ierīkojot enerģētiskās koksnes plantācijas, attīstot dabas tūrismu, kā arī apmežojot daļu no bijušajiem kūdras ieguves laukiem.

Palienes pļavu ainava

Pļavu ainavai no tradicionālās intensīvās lauksaimniecības viedokļa mūsdienās nav lielas sociālekonomiskas nozīmes, kā rezultātā tās netiek izmantotas lielās platībās un pakāpeniski aizaug.

Pļavu sociālekonomiskā vērtība pieaug sakarā ar atbalsta maksājumu saņemšanu par bioloģiski vērtīgo zālāju uzturēšanu un saglabāšanu

2.5. Vispārējās tendences ainavu struktūras attīstībā un to ietekmējošie faktori

Ainavu struktūras vispārējās attīstības tendences:

Izmaiņas ainavu struktūrā ir saistītas galvenokārt ar mežsaimniecisko darbību, kā rezultātā palielinās mežu fragmentācija.

Nākotnē sagaidāms lauksaimniecībā izmantojamo zemju pakāpeniska apmežošanās, kā rezultātā meža ainavu matricā izzudīs lauksaimniecības zemju plankumi. Līdzīgs process novērojams pļavās. Tā rezultātā novērojama ainavu homogenizācija.

Mežu ainavu attīstība

Meža masīvs ir pietiekoši liels un stabils. To pašreiz nefragmentē blīva meža ceļu infrastruktūra. Pašreizējā saimnieciskā darbība neizraisa augsnes eroziju, kā arī mežaudzēs nav novērojama eutrofikācija.

Vērtējot mežaudžu vecuma struktūru, vecuma klašu proporcionālais sadalījums neatbilst dabiskajai mežaudžu vecumstruktūrai. Priežu mežaudzes, kuras ir sasniegušas vai turpmākajos 15 gados sasniegs cirtmetu, galvenajā cirtē aizņem

aptuveni 25% no visu mežaudžu platības. Intensīvas mežistrādes rezultātā, balstoties galvenokārt uz ekonomiskajiem kritērijiem, pēc 60 gadiem meža masīvā nebūs pietiekami daudz bioloģiskās daudzveidības nodrošināšanai saglabāto veco audžu. Mežu fragmentācijas rezultātā, kas saistīta ar jaunu mežu ceļu izbūvēšanu un veco ceļu rekonstrukciju un mežu izciršanu kailcirtēs, būtiski var tikt ietekmētas medņu un citu sugu populācijas.

Purvu ainavu attīstība

Purvu ainavu attīstība ir saistīta ar:

- Ūdenstilpju pakāpenisku aizaugšanu ar niedrēm, kā rezultātā samazinās to piemērotība putnu ligzdošanai;
- Atklāto lauku aizaugšanu ar bērziem, kā rezultātā samazinās to vērtība migrējošo putnu atpūtai.

Palieņu pļavu ainavu attīstība

Palieņu pļavu pārkrūmošanās, floristiskā sastāva vienkāršošanās un bioloģiskās daudzveidības samazināšanās.

2.3. Ainavu vai ainavu elementu pašreizējais aizsardzības režīms un tā ietekme uz ainavu izmantošanu un apsaimniekošanu

Mežu ainava

Sedas priežu mežu ainavas kodolzona (1.1.10)

- Mikroliegumu platība: 144,7 ha (2,8%),
- Dabas liegumu platība: 527,2 ha (10,3%),
- Ainavu aizsardzības zonas platība: 4366,2 ha (85,4%).

Mitro priežu – bērzu mežaudžu ainava (1.1.8.)

- Mikroliegumu platība: 0 ha,
- ĪADT platība: 276,1 ha (100%),
- Ainavu aizsardzības zonas platība: 0 ha.

Bērzu un priežu meža ainava (1.1.9.)

- Mikroliegumu platība: 109,5 ha (1,9%),
- Dabas liegumu: 1283,2 ha (22,5%),
- Ainavu aizsardzības zonas platība: 4410,8 ha (77,5%).

Dabas aizsardzības režīms pašreiz nenodrošina vēlamās mežu struktūras bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu meža masīva kodolzonās.

Purvu ainava

Visa purvu ainava ir iekļauta dabas liegumā „Sedas purvs” (*NATURA2000* teritorijā), kuram ar Vides ministrijas rīkojumu Nr.26 (18.01.2007.) ir apstiprināts dabas aizsardzības plāns, kā arī izstrādāti individuālie aizsardzības noteikumi. Dabas aizsardzības plānā paredzētās rīcības nodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu Sedas tīrelī. Dabas aizsardzības plānā ilgtermiņā no ekonomiskā un

ekoloģiskā viedokļa nav atrisināts ūdenstilpju pasargāšanas no aizaugšanas ar niedrēm, kā arī izmantoto kūdras lauku apsaimniekošanas jautājums.

Dabas aizsardzības režīms pašreiz nodrošina bioloģiskās daudzveidības aizsardzību purvu ainavā.

Palieņu pļavu ainava

Daļa Sedas palieņu pļavu iekļaujas dabas liegumā „Sedas purvs”, kuram ar Vides ministrijas rīkojumu Nr.26 (18.01.2007.) ir apstiprināts dabas aizsardzība plāns, bet Burgas pļavas – dabas liegumā „Burgas pļavas”.

Sociālekonomiskā pašreiz pilnībā nenodrošina bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu Sedas palienes pļavu ekosistēmās, jo, neskatoties uz atbalsta maksājumiem, bioloģiski vērtīgo pļavu saglabāšanā daļa no pļavām turpina pārkrūmoties.

2.4. Vēlamā ainavu struktūra un tās elementu attīstība

Mežu ainava

Mežu ainava, kur lielā platībā nenotiek saimnieciska iejaukšanās un audzes tiek apsaimniekotas galvenokārt ar mērķi nodrošināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos. Tur, kur saimniekošana notiek, tā tiek veikta maksimāli imitējot dabisko procesu norisi; var veidot mikrofragmentāciju (dažu koku lieluma lauces un mazi klajumi), bet nedrīkst veidoties lielas izcirtumu un jaunaudžu vienlaidu platības. Iekšzemes kāpu masīvs ir stabils, to nedegradē blīva infrastruktūra, esošās darbības un būves nerada smilšu eroziju, kā arī nepaātrina eutrofikācijas procesus. Kāpas klātas galvenokārt ar priežu sausieņu mežiem, reljefa pazeminājumos un starpkāpu ieplakās izveidojušās netraucētas, pārmitras platības ar mistrotām audzēm.

Vismaz ~40% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas, kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, papildus tam ~20% (prioritāte priežu audžu purva tuvumā un uz kāpām, kā arī bērzu audžu uz slapjām minerālaugsnēm) nav ieteicama mežsaimnieciskā iejaukšanās. Vecu priežu audžu (150 un vairāk gadu vecu) un tādu audžu, kur šādas priedes ir sastāvā, īpatsvaram jāsasniedz vismaz 20% no meža kodolzonu kopējās platības.

Meža masīvā tiek saglabāta pašreizējā meža nogabalu audžu sugu struktūra. Priežu audžu struktūrā proporcionāli vienādās daļās pārstāvētas visu vecuma klašu koku audzes.

Purvu ainava

Purvu ainavā saglabājamas atklātas ūdenstilpnes, ierobežojot to aizaugšanu ar niedrēm, kur viens no risinājumiem ir esošo ūdenstilpju padziļināšana un organisko vielu slāņa izņemšana. Pavasarī neaplūstošie kūdras lauki apmežojami ar bērziem vai arī ierīkojami enerģētiskās koksnes plantācijas. Sezonāli applūstošie kūdras lauki saglabājami kā apmešanās vietas migrējošiem putniem.

Palieņu pļavas

Lielākajā platībā atklāta palieņu pļava bez krūmu un kokaugu apauguma. Pļava regulāri pārplūst, tā funkcionāli un ekoloģiski ir atkarīga no regulāriem paliem, īpaši pavasaros. Atkarībā no augsnes īpatnībām un vēsturiskās apsaimniekošanas, izveidojusies dabiskām, neielabotām pļavām raksturīga veģetācija. Atkarībā no esošā

mitruma režīma, daļa pļavas platības reljefa pazeminājumos applūst, pieļaujamās nepastāvīgas lāmas un pastāvīgi mitras ieplakas, tajā skaitā vecupes un palu ietekmē radies saposmots mikroreljefs; reljefa paaugstinājumos – arī kserofītiska veģetācija. Esošie grāvji uzturēti – attīrīti no krūmu un koku apauguma. Pļavās saglabājamās parkveida struktūras, ja tādas vēsturiski izveidojušās, kā arī atsevišķas krūmu un koku grupas, savrupi koki, kā arī krūmu un koku apstādījumi ap mājvietām, tajā skaitā to atliekām (pamati, sagruvušas ēkas u.c.). Burgas pļavās ir vēlams ļaut pakāpeniski aizaugt meliorācijas grāvjiem, atsevišķus grāvjus likvidēt.

2.8. Priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

Meža masīva ainava

Dabas aizsardzības mežos bez saimnieciskās darbības un dabas aizsardzības mežos ar pieļaujamu saimniecisko darbību veicamie (atļautie) pasākumi plānojami izstrādājot detālo AEP, ievērojot katram ainavas struktūras elementam noteiktās prasības (ainavu telpu struktūras elementu apraksti), tās papildinot un detalizējot atbilstoši prioritārajam aizsardzības mērķim. Meža masīvam izstrādājams ilgtermiņa ainavu ekoloģiskais plāns (M1:10000), kam jānodrošina, ka:

- **Sedas priežu mežu ainavas kodolzona (1.1.10):**
  1. Vismaz 25% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vēl vismaz 15% (prioritāte priežu audzēm purva tuvumā un uz kāpām, arī bērzu audzēm uz slapjām augsnēm) pilnībā bez mežsaimnieciskās iejaukšanās (izdalāma dabas aizsardzības mežu bez saimnieciskās darbības zona un dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām).
  2. Izstrādātajās audzēs lielāks skaits (vismaz 10 uz ha) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, kur ir, atstājamās arī apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
  3. Sagatavojot augsni sausieņu meža (uz smilts augsnēm) cirsma apmežošanai nav vēlams pielietot mehāniskas augsnes apstrādes metodes, bet gan kontrolētu zemsedzes dedzināšanu un meža materiāla atlikumu (zaru, krūmu) dedzināšana vairākās nelielās kaudzēs, ja tomēr tiek pielietotas mehāniskas augsnes apstrādes metodes, aršanas dziļumam nevajadzētu pārsniegt 10 cm.
  4. Augu sabiedrībām raksturīga dažāda struktūra, sastāvs un vecums – cikliskums attīstībā, kas nodrošināms ar kontrolētu dedzināšanu un/vai piemērojot pārdomātu, pakāpeniski realizējamu mežsaimniecisko darbību, saglabājot dažāda vecuma priedes, tajā skaitā vecās.
  5. Nav pieļaujama jaunu derīgo izrakteņu ieguves vietu veidošana.
- **Mitro priežu – bērzu mežaudžu ainava (1.1.8.):**
  1. Mežsaimnieciskā darbība būtu aizliegta vai strikti ierobežojama.
  2. Vismaz 40% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vēl vismaz 30% (prioritāte priežu audzēm uz iekšzemes kāpām, priežu audzēm purva tuvumā un slapjām bērzu audzēm) pilnībā bez mežsaimnieciskās iejaukšanās (izdalāma dabas aizsardzības mežu bez saimnieciskās darbības zona un dabas aizsardzības

mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām).

3. Izstrādātajās audzēs lielāks skaits (vismaz 10 uz ha) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, ozoli, u.c. kur to nav, tur apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
4. Sagatavojot augsni sausieņu meža (uz smilts augsnēm) cirsmas apmežošanai nav vēlams pielietot mehāniskas augsnes apstrādes metodes, bet gan kontrolētu zemsedzes dedzināšanu un meža materiāla atlikumu (zaru, krūmu) dedzināšanu vairākās nelielās kaudzēs, ja tiek pielietotas mehāniskas augsnes apstrādes metodes, aršanas dziļums vēlams, ne lielāks par 10 cm.
5. Izcirtumu apmežošanā veicama ar metodēm, kas minimāli traucē mežu pavasara laikā – vai nu veicot atjaunošanu rudens periodā (ietvarstādi) vai, tur, kur iespējams, priekšroka dodama dabiskai atjaunošanai.
6. Jā saglabā hidroloģiskais režīms vismaz pašreizējā līmenī. Nav pieļaujama jaunas meliorācijas veikšana. Vēlams saglabāt bebru appludinātās teritorijas.
7. Teritorijā nav pieļaujama derīgo izrakteņu ieguve, it īpaši iekšzemes kāpu zonā.

• **Bērzu un priežu meža ainava (1.1.9.):**

1. Vismaz 40% no mežaudzēm tiek apsaimniekotas, kā galveno mērķi izvirzot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vēl vismaz 20% (prioritāte priežu audzēm purva tuvumā un slapjām bērzu audzēm) pilnībā bez mežsaimnieciskās iejaukšanās (izdalāma dabas aizsardzības mežu bez saimnieciskās darbības zona un dabas aizsardzības mežu ar pieļaujamu saimniecisko darbību zona atbilstoši mežu masīvu AEP izstrādes vadlīnijām).
2. Izstrādātajās audzēs saimnieciskajā zonā (tiek noteikta pēc detaļa ainavu ekoloģiskā plāna izstrādes teritorijai) lielāks skaits (vismaz 10 uz ha) tādu ekoloģisko koku, kas var sagaidīt nākamās paaudzes mežu (priedes, ozoli, u.c. kur to nav, tur apses, kā arī lielu apšu stumbeņi; lielākās apses var mērķtiecīgi atzarot, lai to vainagi nenoēnotu jauno mežaudzi).
3. Sagatavojot augsni sausieņu meža (uz smilts augsnēm) cirsmas apmežošanai nav vēlams pielietot mehāniskas augsnes apstrādes metodes, bet gan kontrolētu zemsedzes dedzināšanu un meža materiāla atlikumu (zaru, krūmu) dedzināšana vairākās nelielās kaudzēs, ja tomēr tiek pielietotas mehāniskas augsnes apstrādes metodes, aršanas dziļumam nevajadzētu pārsniegt 10 cm.
4. Augu sabiedrībām raksturīga dažāda struktūra, sastāvs un vecums – cikliskums attīstībā, kas nodrošināms ar kontrolētu dedzināšanu un/vai piemērojot pārdomātu, pakāpeniski realizējamu mežsaimniecisko darbību, saglabājot dažāda vecuma priedes, tajā skaitā vecās.
5. Nav vēlama jaunu derīgo izrakteņu ieguves vietu veidošana.

Purvu ainava

Purvu ainavas apsaimniekošanā jāņem vērā dabas lieguma „Sedas purvs” dabas aizsardzība plāns.

Pieļaujama kūdras ieguves turpināšana, vienlaikus vēlams saglabāt dabisko augsto purvu.

Purvu ainava jāapsaimnieko atbilstoši dabas lieguma dabas aizsardzības plānam, vienlaikus vēlams turpināt pētījumus par niedru izplatības ierobežošanu bijušo kūdras ieguves lauku vietā.

Perspektīvā izvērtējamas neapplūstošo kūdras lauku izmantošanas iespējas – apmežošana vai enerģētiskās koksnes audzēšana. Niedru izplatības ierobežošanas nolūkos, perspektīvā saglabājamās ūdenstilpēs, nepieciešams veikt kūdras lauku padziļināšanu, izņemot atstāto kūdras slāni.

Palieņu pļavu ainava

Pļavu ainavas apsaimniekošanā jāņem vērā dabas lieguma „Sedas purvs” un dabas lieguma „Burgas pļavas” dabas aizsardzība plāni.

3. Buferzonas raksturojums un attīstība

Biocentra buferzona izveidota ar mērķi, lai nodrošinātu bioloģisko vērtību saglabāšanu starptautiskas nozīmes kodolzonā. Vienīgais ierobežojums buferzonā ir, ka, izņemot kūdras ieguves laukus, zemi nedrīkst transformēt citos izmantošanas veidos.

3.1. Buferzonas ainavu raksturojums

Sedas purva biocentra buferzonu veido mežu un purvu ainava.

3.2. Buferzonas bioloģiskās daudzveidības raksturojums

Biocentra buferzonas bioloģisko daudzveidību nosaka tie paši faktori, kas kodolzonās – liels meža un purvu masīvs, relatīvi plats ekotons, vecās mežaudzes.

3.3. Buferzonas ainavu estētiskās un kultūrvēsturiskās vērtības

Ainavu estētiskais novērtējums:

- Buferzonu mežu un purvu ainavai nepiemīt augsta estētiskā vērtība.

Ainavu kultūrvēsturiskais novērtējums:

- Ērgemes cepuru kalniņš – pilskalns ar retinātu mežu pilskalna plakumā un nogāzēs. Pļavas pie ezeriem.
- Ceļu tīkls un etnogrāfiska tipa viensētu dispersais izvietojums.
- Perspektīvā, saglabājot purvā šaursliežu dzelzceļu, to iespējams iekļaut kultūrvēsturiskā mantojuma sarakstā.

3.4. Buferzonu ainavu sociālekonomiskā nozīme

- Mežu ainava tiek izmantota mežsaimniecībā un medību saimniecībā. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes starp meža masīviem tiek izmantotas lauksaimniecībā. Vienlaikus minētās teritorijas ietilpst areālā, kur prognozējamās lauksaimniecībā izmantojamo zemju izmantošanas samazināšanās.

3.5. Vispārējās tendences ainavu struktūras attīstībā un to ietekmējošie faktori

Bioloģisko daudzveidību buferzonā nākotnē var ietekmēt lauksaimniecības zemju aizaugšana.

3.6. Priekšlikumi ainavas izmantošanai un apsaimniekošanai

Kodolzonās

Biocentra kodolzonās nav pieļaujama derīgo izrakteņu ieguve, mežu plantāciju ierīkošana, vēja ģeneratoru uzstādīšana vai vienlaidus apbūves attīstība.

Meža ainava

Mežu apsaimniekošana atbilstoši Latvijā spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem meža zemēs.

Purvu ainava

Izstrādātajās purva platībās pieļaujama apmežošana.
Jāsaglabā dabiskas purva ainavas.

Lauksaimniecības zemju ainava

Lauksaimniecības zemju plankumi un ainavu kopumā vēlams saglabāt, kā nozīmīgus biotopus mozaīkveida ainavā dzīvojošām sugām un arī kā barošanās vietas migrējošiem putniem.

4. Priekšlikumi ZVBR zonējumam

1. Dabas lieguma teritorijām „Sedas purvs” un „Burgas pļavas” to pašreizējās robežās saglabājams dabas lieguma statuss.
2. Pārējā Sedas mežu un mitrāju biocentra daļa iekļaujama ainavu aizsardzības zonā, kurā bioloģisko daudzveidības aizsardzību regulē mežu izmantošanas stratēģiskais (ainavu ekoloģiskais plāns M 1 : 10000) plāns, mikroliegumi un mikroliegumu koncentrācijas vieta.